

morum possessio datur parentibus & liberis intra annum, ex quo petere potuerunt, ceteris intra centum dies. §. 11. Qui omnes intra id tempus si non petierint, ad bonorum possessionem sequens gradus admittitur. §. 12. Hi qui bus ex successorio edito bonorum possesso datur, heredes quidem non sunt, sed herediti loco constitutur beneficio Pratoris. Ideoque seu ipsi agant, seu cum his agatur, fictitis actionibus epus est: in quibus heredes esse finguntur.

§. 13. Bonorum possesso aut cum re datur, aut sine re. Cum re, si quis accipit, cum eius bona retineat: sine re, quum alius jure civili evincere hereditatem possit: veluti si suis heres intestato sit. Bonorum possesso fine re est, quum suis heres evincere hereditatem iure legitimo possit.

TIT. XXIX.

DE BONIS LIBERTORUM.

Civis Romanus liberti hereditatem lex duodecim Tabularum patrōnō defert, si intestato sine suo herede libertus decessit. Ideo que five testamento factō decedat, licet suis heres ei non sit, seu intestato, & suis heres ei sit, quamvis non naturalis, sed uxori pertinet. Sed ex manu fuit, vel adoptivis filios: lex patrono nihil praestat. Sed ex edito Pratoris si testamento factō libertus moriatur, aut ut nihil, aut minus quam partem dimidiam bonorum patrono relinquat: contra tabulas te-

stamenta, partis dimidia bonorum possesso illi datur, nisi libertus aliquem ex naturalibus liberis successorem fibi reliquat, sive intestato decedat, & uxorem forte in manu vel adoptivum filium reliquat, & que pars mediae bonorum possesso contra suis heredes patrono datur. §. 2. In bonis liberti patrōno nihil juris ex edito datur. Itaque si intestata moriatur liberta, semper ad eum hereditas pertinet. §. 3. Licet 9 liberi sint liberta, quoniam non sunt nisi tui heredes matri, obstat 10 patrono lex Papia Poppea. Postea libertas quatuor liberorum iure tutela patronorum liberavit, & cum intulerit, jam posse eas fine autoritate patronorum testari, prospexit ut pro numero liberorum liberta superfluum virilis pars patrono debetur. §. 4. Liberi patrōni virilis sexus, eadem iura in bonis libertorum parentum suorum habent, que & ipse patrōnus. Fœminæ vero, ex lege quidem xii. Tabularum perinde juri habent, atque masculi patrōnorum liberi. §. 5. Contra tabulas autem testamenti liberti, aut ab intestato contra suis heredes non naturalis 11 bonorum possesso eius non competit. Sed si juri trium liberorum haberetur, etiam hæc iura ex lege Papia Poppea nanciuntur. §. 6. Patrona ex bonis libertorum illud ius tantum habent, quod lex xii. Tabularum introduxit. Sed postea lex Papia patrōna ingenue dubius liberis honorata 12 libertina tribus, id iuri dedit quod patronus habet ex edito. §. 7. Item liberis ingenue trium liberorum iure honorata eadem lex id ius dedit, quod ipso patrono 13 tribuit.

6. V. 3. Inst. 8. 7. In Latino secus. 8. 4. Inst. de success. libertor. 8. Et ante nihil eccl. 9. Nam licet. 10. Nec obstat. 11. Naturales. 12. Onc. ratu. 13. Inst. de Senatus consilio Tertii. Theophilus dicit nanciuntur. 14. Patrone.

JULII PAULI RECEPTARUM SENTENTIARUM AD FILIUM, LIBRIV. LIBER PRIMUS.

TIT. I.

DE PACTIS ET CONVENTIONIBUS.

De his rebus pacifici possumus, de quibus transfigere 2 licet: Ex his enim pacifici obligatio 3 sollemmodo nascitur.

§. 2. Omne pactum posteriore parte dissolvi potest, licet patrōti exceptionem. §. 3. Pacto convento Aquiliana stipulatio subiuncta solet, sed consultus est huic poenam quoque subiungere: quia resciuso quoque modo pacto, poena ex stipulati repeti potest.

§. 4. Neque contra leges, neque contra bonos mores pacifici 4 possumus.

§. 5. De rebus litigiosis & convenire & transfigere possumus. Postrem iudicatum pactum nisi donationis causa interponatur, servari non oportet.

TIT. II.

DE COGNITORIBUS.

Omnes infames, qui postulare prohibentur, cognitores fieri non possunt, etiam voluntatis 9 adverteri. §. 2. Fœminæ in rem suam cognitorum operam fūscere non prohibentur. §. 3. In rem suam cognitor, procuratorve ille fieri potest, qui pro omnibus postulat. §. 4. Actio judicati non solum in dominum, aut domino, sed etiam heredi, & in heredem datur.

TIT. III.

DE PROCURATORIBUS.

Mandari potest procuratio præsentibus, & nudis verbis 11 & per litteras, & per nuntium, & apud aucta præsidis & magistratus.

§. 2. Procurator aut ad item, aut ad omne negotium, aut ad partem negotii, aut ad res administrandas datur.

TIT. IV.

DE NEGOTIIS GESTIS.

1. In quibusdam veteribus legitur, De pactis & conventionib, vid. Cujac. Obser. 1.2. c. 15. Dicimus etiam pacta & condicō, pactum & conditionem, item pactum & confidem, l. 1. C. quando, l. 12. ab empt. dicitur. 2. Est fūsus, ut qua de re licet transfigere, licet & pacifico. contra, l. 1. C. de transact. l. 10. C. ad l. 1. fol. de re litigiosa: nam rei non litigiose pacti quidem verbum convenient, transactionis non item. 3. Naturalis videlicet, que exceptionem parit. 4. Non ipso iure, sed per replicationem. l. 27. §. 2. ff. de pactis. 5. Hoc enim actio tollatur, l. 1. 4. l. 1. 5. C. de transact. Consultus est etiam addere ponam, stipulacionem. l. 40. l. 41. C. de transact. l. 16. ff. cod. l. 1. 5. ff. ed. 6. l. 6. C. de pactis. 7. De defendenda non possumus, nisi si illi adhuc fūsibus potest. l. 23. ff. de condic. indeb. 8. Procurator agit absente, Cognitor præfante litigatore, l. 1. l. 2. C. Th. de cogn. & procur. maxime in causa ita, pro detinente ejus, qui patitur controversiam, an sit ex civibus. Afonsus in 3. Ver. Iudicantis tempore fūsibus sunt cognitores: ideoque ab his locis, quos ex iure auxiliariis sumptu possumus cognitoris nomine semper exempti, ut cognoscere licet ex l. 1. 8. ff. de procur. 10. Pro certis personis nec postulare, nec cognitores fieri possunt, ac non pro parentibus quidem sine decreto. l. 4. ff. de procur. 11. In procuratore, & defendendo item iuris est. l. 18. in fin. ff. de procurat. quasi defensor, non versus defensor est. l. 40. ff. fin. & l. 61. ff. ea, proinde in eo huic sententiæ locus non est.

§. 1. Quid negotia aliena gerit & bonam fidem, & exactam diligentiam 14 rebus ejus, pro quo intervenit, præstare debet. §. 2. Tutor post finitam tutelam si in administratione dure, actione negotiorum gestorum pupillo, vel curatori ejus tenebitur. §. 3. Si petuncia quis negotium gerat, usuras quoque totius temporis 16 præstare cogitur, & periculum eorum nominum, quibus collocavit, agnoscere, si lius tempore solvendo non sint. Hoc enim in bona fide iudicis servari convenient.

§. 4. Mater, quae filiorum suorum rebus intervenit, actione negotiorum gestorum 17, & ipsi, & eorum tutoribus tenebitur. §. 5. Filii familiæ suis servis, si negotium aliecius gerat, in patrem dominum peculiari tenus actio dabitur. §. 6. Si pater vel dominus filiorum familiæ, vel serva aliena negotia agenda commiserit, in solidum tenebitur. §. 7. Pater si emancipati filii res sine ultra exceptione 19, a se donatas administraverit, filii actione negotiorum gestorum tenebitur. §. 8. Qui curitor, curatoreve non esset, si pro tutoro, curatoreve res pupilli, adulteri administraverit, actione negotiorum gestorum 20 pro tutoro, curatore tenebitur.

TIT. V.

DE CALUMNIATORIBUS.

§. 1. C alumniosus est, qui sciens, prudensque per fraudem negotium alium comparat. §. 2. Et in privatis, & in publicis iudicis omnes calumnijs extra ordinem 21 pro qualitate admissi plectuntur.

TIT. VI.

DE REIS INSTITUTIS.

§. 1. D his criminibus, quibus quis absolutus est, ab eo qui accusavit, recruciatio accusatio non potest. §. 2. Filius accusatoris, si hoc crimen, quod pater intendit, post liberatum reum persecui velit, ab accusatione removendum est. §. 3. Crimen, in quo alius destitut, vel vicus recusat, alius objicere non prohibetur.

12. Non solemnis. §. 1. Inst. de his per quos ag. poss. 13. l. 1. 6. 1. ff. de processu. 14. l. 2. C. in quib. caus. in integ. rest. necessar. non est. 15. Interdum dolum duxit. l. 3. 5. interdum. ff. de negl. 16. C. de negl. l. 2. 4. C. de a. Interdum etiam causam / l. 1. ff. ed. 17. Quod ipso tunc sit, si posthereditate tunc officio connexus non sit: aliquo rite actio tunc sit. Item si post hereditatem tempore administrationem interficit: aliquo in utraque actio necessaria est. l. 13. & 14. ff. de negl. & cas. diff. 18. l. 2. 4. C. de a. aut. totius temporis, quod a Triboniano prætermisum est in l. 27. §. 2. ff. de negl. gest. 17. l. 2. 4. C. de a. l. 3. 2. ff. de negl. gest. 18. l. 1. 4. ff. de negl. gest. 19. Id est, purus & pacificus, quod a Triboniano prætermisum est in l. 17. 5. ult. 1. 2. ff. de negl. gest. 20. Actione pro tunc tunc est etiam actione negoti gestorum. l. 1. 5. ff. q. de negl. gest. 21. De defendenda non possumus, nisi si illi adhuc fūsibus potest. l. 23. ff. de condic. indeb. 22. Procurator agit absente, Cognitor præfante litigatore, l. 1. l. 2. C. Th. de cogn. & procur. maxime in causa ita, pro detinente ejus, qui patitur controversiam, an sit ex civibus. Afonsus in 3. Ver. Iudicantis tempore fūsibus sunt cognitores: ideoque ab his locis, quos ex iure auxiliariis sumptu possumus cognitoris nomine semper exempti, ut cognoscere licet ex l. 1. 8. ff. de procur. 10. Pro certis personis nec postulare, nec cognitores fieri possunt, ac non pro parentibus quidem sine decreto. l. 4. ff. de procur. 11. In procuratore, & defendendo item iuris est. l. 18. in fin. ff. de procurat. quasi defensor, non versus defensor est. l. 40. ff. fin. & l. 61. ff. ea, proinde in eo huic sententiæ locus non est.

23. Non propositum. 24. In legione, legem putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib. 25. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

26. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

27. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

28. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

29. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

30. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

31. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

32. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

33. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

34. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

35. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

36. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

37. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

38. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

39. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

40. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

41. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

42. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

43. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

44. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

45. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

46. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

47. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

48. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

49. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

50. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

51. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.

52. De reis definitis, legendum putavimus, id est, ab accusatore desertis. Sic destituta res in l. 4. C. ad SC. Trop. 23. l. 7. 5. idem de accep. l. 1. C. Th. de calumniorib.